

In memoriam

Pranui Raudoniui atminti

2003 m. lapkričio mėn. 30 d. Maskvoje, eidamas 75-uosius metus, staiga mirė petrografas, geochemikas, geologijos-mineralogijos mokslų kandidatas Pranas Raudonis. Gruodžio pradžioje į Maskvą jo šeimai nuskriejo ši telegrama: „Maskva, Minsko g., Nr. 16, bt. 32. Gerbiamai Lijai Konstantinovai, Andrejui Pranovičiui, Lizai Andrejevnei. Gili užuojauta dėl Prano Raudonio mirties. Kurso geologai“.

Pranas Raudonis gimė 1929 m. Lietuvoje, Akmenės valsčiaus Ašvėnų kaime, kumečių šeimoje. Mokėsi keliose pradinėse mokyklose. 1941 m. įstojo į Šiaulių berniukų J. Janonio gimnaziją, kurią baigė 1948 m. (97-oji laida). 1948–1953 m. studijavo Vilniaus valstybinio universiteto Gamtos mokslų fakulteto geologijos skyriuje; Mineralogijos katedroje, vadovaujamoje prof. M. Kaveckio, specializavosi geochemijos specialybėje. Baigęs universitetą buvo pasiūstas į Maskvos valstybinio universiteto Geologijos fakulteto Mineralogijos katedros aspirantūrą pas prof. G. Barsanovą. Čia gilino mineralogijos, pet-

rografijos ir geochemijos mokslų žinias, turėjo pedagoginį krūvį, kartu dalyvavo katedros moksliniame darbe tiriant garsiosios Tuvos Chovuachsi rūdvietsės mineralinę sudėtį.

Vedybos 1956 m. Maskvoje turėjo įtakos tolimesniems jo veiklos planams: negrįžo į Vilniaus universitetą, o priėmė TSRS MA Rūdinių telkinių geologijos instituto (IGEM) kvietimą dalyvauti radioaktyvių medžiagų rūdvietsių tyrinėjimuose. Vykdamas darbus ir stebėjimus daugelyje urano, aukso, polimetalo rūdvietsių Kazachstano respublikos žemių platybėse. Ekspedicijose prabuvo daugiau kaip 30 vasarų. Dirbdamas šiame institute apgynė kandidatinę disertaciją. Pastaraisiais metais, prieš išeidamas į pensiją, iš dalies buvo pakeitęs darbo profilį – dirbo kraštovaizdžio geochemijos sferoje pas prof. A. Perelmaną.

Mokymasis gimnazijoje nebuvo lengvas, nes sutapo su pokario metais. Šiauliuose Pranas apsigyveno pas tetą Kalniuko miesto dalyje, iš vakarų prigludusioje prie Talšos ežero vidurinės dalies. Pirmosios savaitės čia buvo neramios, nes Kalniuko vaikėzai užpuldinėdavo jį norėdami prilupti. Pranas nemokėjo mieste paplitusio bokso, tačiau buvo fiziškai stiprus ir vikrus ristinėse. Nors ir sunkiai, jis sugebėdavo apsiginti, todėl buvo paliktas ramybėje, o vėliau, pradėjęs lankytis Šachmatų klube ir išmokęs neblogai žaisti šachmatais, Pranas surado nemažai bendraminčių ir buvo jų gerbiamas.

Prano teta siuvėja jį visiškai išlaikė – rengė, maitino, aprūpino būtiniaisiais daiktais. Už tai jis turėjo nudirbti kasdieninius namų apyvokos darbus (priešuoti malkų, atnešti vandens ir pan.), bet svarbiausia – palaikyti ryšius su tetos klientais. Kartais tam reikėdavo nemažai laiko – mat apsiavus medpadžiais tekdavo nukakti po keletą kilometrų. Dažnai į gimnaziją ateidavo pavargęs ir neparuošęs pamokų. Ir šiaip sąlygos mokslui nebuvo normalios – trūko patalpų (jas užimdavo karo ligoninės), vienais metais mokslas buvo nutrauktas dėl įsisiautėjusios šiltinės, kitais – dėl priartėjusio fronto. Gimnazistams tekdavo pernešti gausybę gimnazijoje sukauptų mokymo prietaisų, kuriais, deja, taip ir nepasinaudojo – jie

sudegė padegamųjų bombų liepsnose. Pokariu mokiniai savaitę braidė purvą iki Vinšnėnų miško ir kirto artilerijos sviedinių išvartytus medžius – ruošė gimnazijai kurą. Mokytis teko įvairiose vietose ir antrojoje pamainoje. Nepaisant visų bėdų, paskutinėse klasėse, pagerėjus gyveno sąlygoms, Pranas, būdamas gabus ir darbštus, sugebėjo baigti gimnaziją gerai ir labai gerais pažymiais.

Iš tėvo, meniškos sielos ir artistinių gabumų asmens, paveldėjo daug gerų bruožų ir humanitarinę dvasią. Ką jis bedirbo, ar valė miesto griuvėsius, ar sportavo, – visa tai darė iš visos širdies ir jėgų. Užmiršęs kasdieninius rūpesčius, su draugais tapdavo linksmas, išradingas išdaigininkas, sumanus pasakorius, todėl kompanijose buvo mėgiamas. Tai buvo tikras nuoširdus draugas – reikiamu momentu visada pagelbėdavo. Ir nagingas buvo – mokėjo daugybę ūkio ir amatininko darbų. Šviesus Prano Raudonio atminimas išliks visų jį pažinojusių širdyse.

PASTARŪJŲ METŲ PRANO RAUDONIO DARBAI

Birka G. I., Osipov B. S., Khorozova O. D., Goleva R. V., Dubinchuk V. T., Raudonis P. A. 2003. Uranium-Molybdenum-containing Zr-Si glasses in hydrothermal uranium ore formation. *Uranium Geochemistry 2003 Conference*. University “Henri Poincare” at Vandoeuvre les Nancy 14–16 April.

Semenov E. I., Raudonis P. A. 1995. Unusual Zircon without Hafnium. *Doklady Akademii Nauk*. **342(4)**. P. 517 (Russian).

Nekrasov I. A., Raudonis P. A., 1963. Meteorite craters. *Priroda*. **102–104** (in Russian).

Janenko B. I., Gorškov A. A., Kambolin A. E., Raudonis P. A. 1993. Geologičeskije osobnosti uranovogo mestoroždenija Gračevskoje (Severnyj Kazachstan). *Geologija rudnych mestoroždenij*. **35**. Moskva. 429–449; *Acta geologia universitatis comenianae Bratislava-Slovakia*. 1997.

Vitalis Sakalauskas